

Blom Fiskeoppdrett AS

5337 RONG

Dato: 25.08.2015

Vår ref.: 2015/5440-15

Sakshandsamar: Endre Korsøen

Telefon: 917 64 632

H-R-4 og H-R-11 Blom Fiskeoppdrett AS org. nr. 840215512 - Løyve til å etablere anlegg for oppdrett av matfisk av laks og aure på lokalitet 10086 Rekeviki i Lindås kommune

Vi syner til Dykkar søknad av 10.06.2015.

Vedtak

Hordaland fylkeskommune gjev med dette Blom Fiskeoppdrett AS, org. nr. 840215512, akvakulturløyva med reg. nr. H-R-4 og H-R-11 løyve til å etablere flytande akvakulturanlegg for oppdrett av matfisk av laks (*Salmo salar*) aure (*Salmo trutta*) og regnbogaure (*Oncorhynchus mykiss*) i sjø på følgjande lokalitet i Lindås kommune i Hordaland fylke:

Nr	Lokalitet	Kommune	Lokalitetsbiomasse	Anleggets midtpunkt Euref89/WGS84	Samlokalisering
10086	Rekeviki	Lindås	1560 tonn	60° 43.405' N 05° 19.715' E	H-R-4 og H-R-11

Anlegget er godkjent med følgjande hjørnepunkter-kartreferansar oppgjeve i Euref-89/WGS84			
1	2	3	4
60° 43.431' N 5° 19.551' E	60° 43.431' N 5° 19.882' E	60° 43.377' N 5° 19.882' E	60° 43.377' N 5° 19.551' E

Lokalitet 10086 Rekeviki er godkjent for løyva H-R-4 og H-R-11. Kvar av løyva omfattar ei maksimal tillaten biomasse på 780 tonn. For nærmare oversikt over kva lokalitetar som er godkjent for dei einiskilde løyva, viser vi til akvakulturregisteret.

Dette løyve erstattar tidlegare lokalitetsklarering for 10086 Rekeviki av 03.03.1994.

Lovheimel

Løyvet er gjeve av Hordaland fylkeskommune med heimel i Lov av 17.06.2005 nr. 79 om akvakultur og Forskrift av 22.12.2004 nr. 1798 om tillatelse for akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskrifta). Dette løyvet etter akvakulturlova inkluderer løyve etter matlova, forureiningslova og hamne- og farvannslova.

Grunngjeving

Blom Fiskeoppdrett AS søkte 10.06.2015 om utviding av areal for anlegg for oppdrett av laks og aure på lokalitet 10086 Rekeviki i Lindås kommune.

Om søknaden

Lokalitet 10086 Rekeviki er godkjent for oppdrett av matfisk av laks og aure med ein maksimalt tillaten biomasse (MTB) på 1560 tonn. Noverande etableringsløyve på lokaliteten er dagsett den 03.03.1994. Løyve er gjeve til eit stålanlegg som er 160 meter langt og 50 meter bredt med plass til 16 merdar. Noverande merdanlegg er klarert for omlag 8 dekar overflate areal.

Blom Fiskeoppdrett AS søker no om å få klarert areal for utlegging av eit anlegg med ei rammefortøyning som er 300 meter lang og 100 meter brei. Samla overflate areal for merdanlegget vil vera 30 dekar. Anlegget vil bestå av 3 merdar. Større ramme og dreining av anlegget medfører og at det vert endringar i fortøyingssarrangementet.

Verksemda søker ikkje om endring i MTB i anlegget. Produksjonskapasiteten vil framleis vera 1560 tonn.

Som bakgrunn for søknaden om endra anleggskonfigurasjon frå stålanlegg til platanlegg oppgjev Blom Fiskeoppdrett AS mellom anna at dette vil medføre:

- Sikrare anlegg i høve til å unngå rømming av fisk.
- Betre miljøforhold under anlegget.
- Betre gjennomstrøyming av vatn i nøtene, og dermed betre oksygenforhold for fisken.
- Betre plass til fisken med tilhøyrande auka fiskevelferd.

Eksisterande lokalisering av anlegg har ein uheldig plassering i forhold til borttransport av avfallsstoffer. Det ligger langs land og får ikkje ein god gjennomstrøyming av vatn gjennom nøtene. Ved å flytta anlegget til omsøkt plassering vil ein få betre gjennomstrøyming i merdane og betre borttransport av avfallsstoffer.

Blom Fiskeoppdrett AS meiner at med den omsøkte plasseringa, og med eit godt fôringsregime vil ein få tilfredsstillande miljøforhold under og ved lokaliteten.

Offentleg utlysing

Søknaden vart kunngjort etter retningslinene og har lege ute til offentlig innsyn i Lindås kommune. Det kom inn ein merknad til søknaden.

Merknaden frå Jan Eirik Andersen viser til tidlegare handsaming av dispensasjon for anlegget og meiner deira innspel er teke omsyn til der.

Lindås kommune har i skriv av 12.08.2015 kome med uttale til søknaden. Lindås kommune vil vise til dispensasjonsvedtaket og ber om at eventuelle krav som er stilt i vedtaket vert følgt opp av Hordaland fylkeskommune i den vidare sakshandsaminga. I og med at saka har blitt vurdert i dispensasjons-samanheng har ikkje kommunen vidare merknader utover at det er sentralt at endelege plasseringar på fortøyingar vert rapportert både til Kystverket og kommunen si geodataavdeling. Det er viktig å ha denne informasjonen i det kommunale kartgrunnlaget, då ein ser på moglegheita for å vise desse i arealplankart i samband med rullering av kommuneplanar. Utover dette har ikkje kommunen spesielle merknader til søknaden.

Søknaden er handsama av Mattilsynet, avdeling Bergen og omland 07.08.2015. I medhald av § 5 i Forskrift av 17.06.2008 nr. 823 om etablering og utviding av akvakulturanlegg, zoobutikkar m.m., gjev Mattilsynet, avdeling Bergen og omland løyve til endring av anleggskonfigurasjon og arealbruk for akvakulturlokalitet 10086 Rekeviki som omsøkt. Lokaliteten er godkjent for ein produksjon på 1560 tonn MTB for oppdrett av matfisk av laks, aure og regnbogeaure.

Søknaden er handsama av Kystverket Vest 13.08.2015. Med heimel i havne- og farvannslova § 27 fyrste ledd, vert det gjeve løyve til etablering av anlegg for oppdrett av laks og aure ved lokalitet 10086 Rekeviki i Lindås kommune i samsvar med vedlagte stempla kart med teikning og posisjonar over anlegget.

Anlegget er lokalisert på vestsida i Austfjorden, like vest for Kråka. Det er ikkje registrert farlei i det aktuelle sjøområdet. Det er lite sjøtrafikk, i hovudsak fritidsfartøy og fartøy som betener oppdrettsanlegg i fjorden. Av navigasjonsinstallasjonar finn vi Kråka fyrlykt aust for anlegget. Anlegget vil ikkje ligge konfliktfylt til i forhold til navigasjonssignal frå lykta. Etter Kystverkets vurdering vil ikkje etablering av anlegg som omsøkt utgjere noko ytterlegare hinder for vanleg og pårekleleg sjøtrafikk i området.

Søknaden er handsama av Fylkesmannen i Hordaland, miljøvern- og klimaavdelinga 17.08.2015. Fylkesmannen har handsama søknaden etter forureiningslova og vurdert han etter naturvern-, friluftsliv-, vilt-, lakse- og innlandsfiskeinteresser, og naturmangfaldlova.

Med heimel i forureiningslova frå 13.03.1981 nr. 6, § 11, 16 og 18 har Fylkesmannen i Hordaland gjeve ei oppdatering av gjeldande utsleppsløyve til utslepp til luft og vatn for produksjon av 1560 tonn MTB matfisk av laks og aure på lokalitet Rekeviki i Lindås kommune. Verksemda skal undersøkje miljøtilstanden på lokaliteten med MOM B-undersøkingar etter NS 9410. I tillegg set Fylkesmannen krav om at verksemda utfører resipientundersøking med MOM C innan 2 år. Verksemda kan bli pålagt å utføre meir omfattande overvaking (MOMC), eller delta i dei undersøkingane som Fylkesmannen finn nødvendig for å kartlegge forureiningseffekten anlegget har på resipienten.

Tiltaket inneber inga endring i produksjonsvolum og vil mest truleg ikkje bety ei forverring av situasjonen for laksefisk, naturvern og friluftsliv.

Søknaden er handsama av Fiskeridirektoratet Region Vest 21.08.2015. Fiskeridirektoratet Region Vest har vurdert søknaden i høve til konsekvensar for tradisjonell fiskeriverksemd, og kan ikkje sjå at utskifting stålanlegg til eit plastringanlegg vil medføre vesentlig auka konfliktpotensial med utøving av fiske. Når det gjeld fortøyingssystema føreset Fiskeridirektoratet Region Vest at desse ikkje vert trekt lenger ut enn det som er synt i kart og fortøyingsskisse som er vedlagt søknaden.

Hordaland fylkeskommune

Søknaden har vore utlagt til offentleg ettersyn og er handsama av Lindås kommune og relevante sektorstyresmakter. Hordaland fylkeskommune har ansvaret for å slutthandsame søknaden etter akvakulturlova og laksetildelingsforskrifta.

Generelle vilkår for klarering av lokalitet er gjeve i laksetildelingsforskrifta § 30:
Lokalitet for akvakultur kan klarerast dersom:

- a) *det er miljømessig forsvarlig;*
- b) *det er foretatt en avveining av arealinteresser, med særlig vekt på*
 - 1. *søkers behov for areal til planlagt akvakultur,*
 - 2. *alternativ bruk av området til annen akvakultur,*
 - 3. *annen bruk av området, og*
 - 4. *verneinteresser som ikke omfattes av bokstav d.*
- c) *det er gitt tillatelser som kreves etter*
 - 1. *lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv.,*
 - 2. *lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall,*
 - 3. *lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann.*
- d) *det ikke er i strid med*
 - 1. *vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77,*
 - 2. *vedtatte vernetiltak etter kapittel V i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold,*
 - 3. *vedtatte vernetiltak etter lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.*

Vurdering i høve til bokstav a):

Med miljømessig forsvarleg meiner ein i denne samanheng både forureining og økologiske effektar. Påverknad på omgjevnaden gjennom støy og utslepp til luft og vatn er også vurdert av Fylkesmannen i Hordaland som har gjeve utsleppsløyve etter forureiningslova.

Det er etablert fleire matfiskanlegg i dei tilgrensande sjøområda og miljøtilstanden under og i umiddelbar nærleik av anlegga er overvaka gjennom MOM B-undersøkingar (NS 9410). Resultat frå desse MOM-undersøkingane syner ein stabil utvikling og god miljøtilstand. Det er ikkje søkt om utviding av MTB. Trendovervaking av lokaliteten syner at miljøtilstanden generelt er god. Resultat frå miljøundersøkingane som har vore gjennomført har vist ei stabil utvikling. Siste rapport frå 2014 konkluderte med tilstandsklasse 2, god, på lokaliteten. Tidlegare undersøking datert 2013 syner tilstand 2, 2010 syner tilstand 1 og 2008 syner tilstand 1.

Overgang frå stålanlegg til plastringar vil etter vår vurdering ikkje ha negativ effekt på det marine miljøet.

Mattilsynet har forvaltningsansvaret for lakselus, dette inkluderer også eventuell påverknad av lakselus på vill laksefisk. Mattilsynet har vurdert søknaden og gjeve løyve til etablering.

Rømming av laks er oppfatta som ei uakseptabel hending uavhengig av lokalisering. Ei etablering av anlegg på lokaliteten må følgje gjeldane standardar og anna regelverk på dette området.

Lokaliteten ligg inne i ein fjord som er eit viktig område for sjøaure. Det er viktig at verksemda prioriterer effektive tiltak mot lakselus og rømming.

Lokaliteten kjem ikkje i konflikt med trua eller sårbare artar, viltområde eller naturtypar som har eit kjent behov for særskilt beskyttelse.

Ved handsaming av søknaden er sakshandsamingsreglane i naturmangfaldlova av 19. juni 2009 nr. 100 § 8 - 12 følgt i vurdering av om tiltaket det vert søkt om er miljømessig forsvarleg etter laksetildelingsforskrifta §30a. Søknaden har på vanleg måte etter reglane i akvakulturlova vore til handsaming hjå kommunen og sektorstyresmaktene, og det er ikkje kome opplysningar om at saka ikkje er tilstrekkeleg opplyst i høve til oppdrettsanlegget si påverknad på naturmangfaldet. Hordaland fylkeskommune vurderer derfor at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkeleg til å fatte eit vedtak og at det omsøkte tiltaket ikkje har ein irreversibel påverknad på naturmangfaldet.

Tiltaket fell inn under vedlegg II i forskrift om konsekvensutgreiingar for tiltak etter sektorlover (FOR 2014-12-19-1758). Søknaden skal då handsamast etter § 3 i forskrifta. Såkalte vedlegg II-tiltak kan berre påleggast «supplerande utgreiingar» dersom det er venta at tiltaket vil få vesentlege verknader som ikkje allereie er gjort greie for i søknaden. Fylkeskommunen si vurdering er at miljødokumentasjonen i søknaden gir godt nok grunnlag for å vurdere om tiltaket får vesentleg verknad for miljø og samfunn, jf. vedlegg III i forskrifta. Det vart heller ikkje reist krav om supplerande utgreiingar frå fagmyndigheitene for dei respektive kriteria i vedlegg III.

Vurdering i høve til bokstav b):Søkar sitt behov for lokaliteten:

Blom Fiskeoppdrett AS sitt behov for lokaliteten er tidlegare vurdert i samband med tidlegare lokalitetsklarering. Fyrste løyve på lokaliteten vart gjeve 03.03.1994.

Alternativ bruk av området til annan akvakultur:

Området er allereie i bruk til oppdrett av matfisk av laks og aure, og det er soleis ikkje relevant å vurdere alternativ bruk av området til annan akvakultur.

Annan bruk av området:

Blom Fiskeoppdrett AS søker om utskifting og utviding av anlegg i eit område som tidlegare er klarert for oppdrettsverksemd. Det er soleis gjort vurderingar tidlegare i høve til konflikt med annan bruk av området. Det er ikkje kome nye opplysningar i denne søknadsprosessen i høve til påverknad på annan bruk av området.

Kommunen sin uttale skal tilleggast stor vekt ved vurdering av søknaden. Den avsluttande søknadshandsaminga og interesseavveginga må imidlertid ivareta ei heilskapleg avveging mellom næringsinteressene og andre samfunnsinteresser. Lindås kommune har i sin uttale tilråd etableringa.

Fiskeridirektoratet region Vest skal gje ein uttale i høve til tradisjonelle fiskeriinteresser i slike saker. Fiskeridirektoratet har i sin uttale konkludert med at den omsøkte etableringa ikkje vil få vesentlege negative konsekvensar for det tradisjonelle fisket i området.

Vernetiltak:

Det er ikkje kome fram opplysningar om andre verneinteresser som ikkje omfatta av bokstav d i søknadsprosessen

Vurdering i høve til bokstav c):

Mattilsynet, Avdeling Bergen og omland har gjeve løyve til etablering etter sitt lovverk.

Fylkesmannen i Hordaland, miljøvern- og klimaavdelinga har gjeve utsleppsløyve etter forureiningslova.

Kystverket Vest har gjeve løyve til etableringa etter hamne- og farvannslova.

Søknaden gjeld ein lokalitet i sjø og er difor ikkje handsama etter vassressurslova.

Vurdering i høve til bokstav d):

Staden der eksisterande anlegg ligg er sett av til akvakultur i gjeldande kommuneplan, men den nye konfigurasjonen fører til at anlegget kjem utanfor grensene for det området som er sett av til føremålet. Det er difor naudsynt med dispensasjon. Lindås kommune har den 04.06.2015 gjort følgjande vedtak:

- Med heimel i plan- og bygningslova §19-2 gjev Lindås kommune Blom Fiskeoppdrett AS dispensasjon frå gjeldande arealplan til å plassere eit plastranlegg med tre bur og tilhøyrande rammefortøying, utanfor det området som i gjeldande plan er sett av til føremålet akvakultur og i samsvar med søknad datert 21.05.2015.

- Lokalisering av anlegget er avgrensa av dei posisjonane som er merkt på kart datert 06.10.2014 og utarbeidd av AKVSAFE AS for oppdrettsanlegg i Rekeviki.

- Ankerfesta skal plasserast i gyteområdet på ei tid av året då fisken ikkje gyter.

- Lokalisering av forankringspunkt skal så langt det høver med det anlegget som det her er gjeve dispensasjon for, samsvare med start og stoppunkt for fortøyningsliner i tabell 1 side 4 i søknad datert 15.10.2014. Dei faktisk valde punkta skal merkast av på kart som er tilgjengeleg for ålmenta og andre brukarar av fjorden.

- Avbøtande tiltak for å sikre grunneigarar og ålmenta sitt tilgjenge til og høve til å nytte området til rekreasjon og matauk, skal utarbeidast i eit samarbeid mellom grunneigarane, Lindås kommune og Blom Fiskeoppdrett AS.

Konklusjon

Etter ei samla vurdering har Hordaland fylkeskommune gjeve Blom Fiskeoppdrett AS, org. nr. 840215512, akvakulturløyva med reg. nr. H-R-4 og H-R-11 løyve til å etablere flytande akvakulturanlegg for oppdrett av matfisk av laks (*Salmo salar*) aure (*Salmo trutta*) og regnbogeaure (*Oncorhynchus mykiss*) med ein maksimal tillaten lokalitetsbiomasse på 1560 tonn på lokalitet 10086 Rekeviki i Lindås kommune på nærmare vilkår.

Generelle vilkår

Løyve vert gjeve under føresetnad av at etablering, drift og eventuelt avvikling vert gjennomført i samsvar med gjeldande lovverk, forskrifter og vilkår.

Lokalitet skal etablerast i samsvar med vedlagte kart. Dersom De ønskjer å endra anlegget i høve til dette løyvet, må det sendast søknad om dette til Hordaland fylkeskommune.

Løyve etter Akvakulturlova inneberer at det er gjeve eit offentleg rettsleg løyve inkludert løyve etter matlov, forureiningslova og hamne- og farvannslova.

Løyvet vert gjeve utan ansvar med omsyn til nabo-, eigedoms- eller andre privatrettslege tilhøve. Dette løyvet frittek Dykk ikkje frå plikt til å innhenta naudsynt løyve etter andre lover, eller plikt til å retta Dykk etter reglar og påbod som vert gjeve med heimel i slike lover.

Løyve kan trekkjast attende eller anlegget kan verte kravd redusert dersom tilhøva skulle tilseie dette.

Pliktar

Som konsesjonsinnehavar har De plikt til å sette Dykk inn i det regelverket som gjeld for løyver etter akvakulturlova. Akvakulturlova med tilhøyrande forskrifter er tilgjengeleg på www.lovdata.no.

De pliktar å gje representantar frå Fiskeridirektoratet, Fylkesmannen, Kystverket og Mattilsyn tilgang til gransking av og opplysningar om anlegget.

Kopi av dette løyvet med vedlegg skal oppbevarast tilgjengeleg for alle tilsette på anlegget, og også slik at løyvet kan synast til alle som har kontrollrett.

Vedlegg

Uttale frå Fylkesmannen i Hordaland 17.08.2015, Mattilsynet, Avdeling Bergen og omland 07.08.2015 og Kystverket Vest 13.08.2015, samt kart med godkjent plassering av anlegget og klageskjema fylgjer vedlagt.

Klage

Vedtaket kan påklagast. Sjå om dette i vedlagde orientering. Ei eventuell klage skal framsettast til Hordaland fylkeskommune, sjølv om klaga gjeld vedtak fatta av Fylkesmannen, Mattilsynet eller Kystverket.

I medhald av forvaltningslova sin §27b vert det sett som vilkår for å gå til søksmål at ein har nytta høvet til å klaga. Ein gjer merksam på at eventuell klage ikkje fører til at iverksetjing av vedtaket vert utsett. Det er likevel høve til å søkje om at iverksetjing blir utsett til klagesaka er avgjort.

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Gudrun Mathisen
seksjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

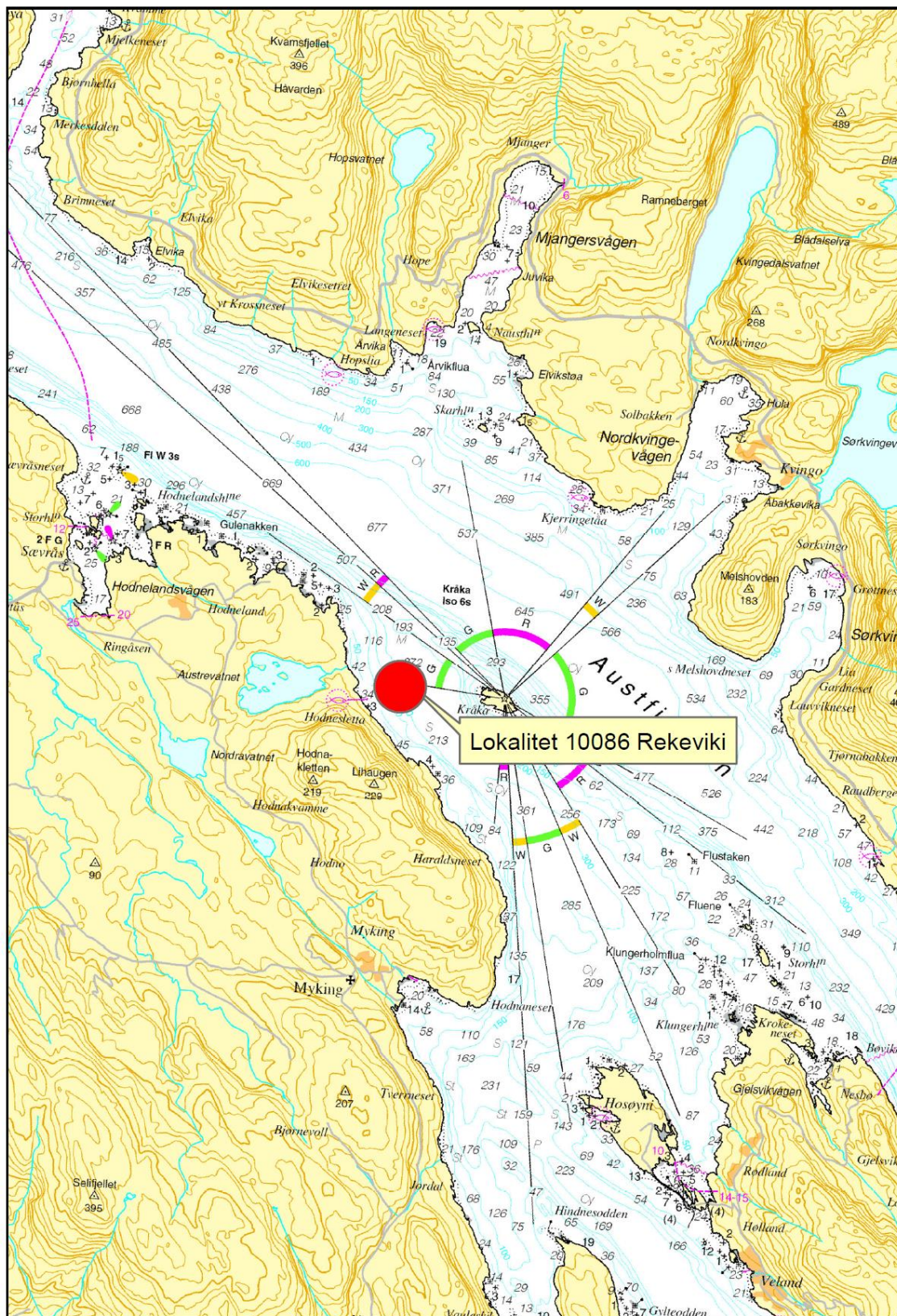
Kopi:

Fiskeridirektoratet Region Vest
Fylkesmannen i Hordaland, miljøvern- og klimaavdelinga
Mattilsynet, Region Sør og Vest, avdeling Bergen og omland
Kystverket Vest
Lindås kommune
Jan Eirik Andersen, p.b. 108, 5951 Lindås

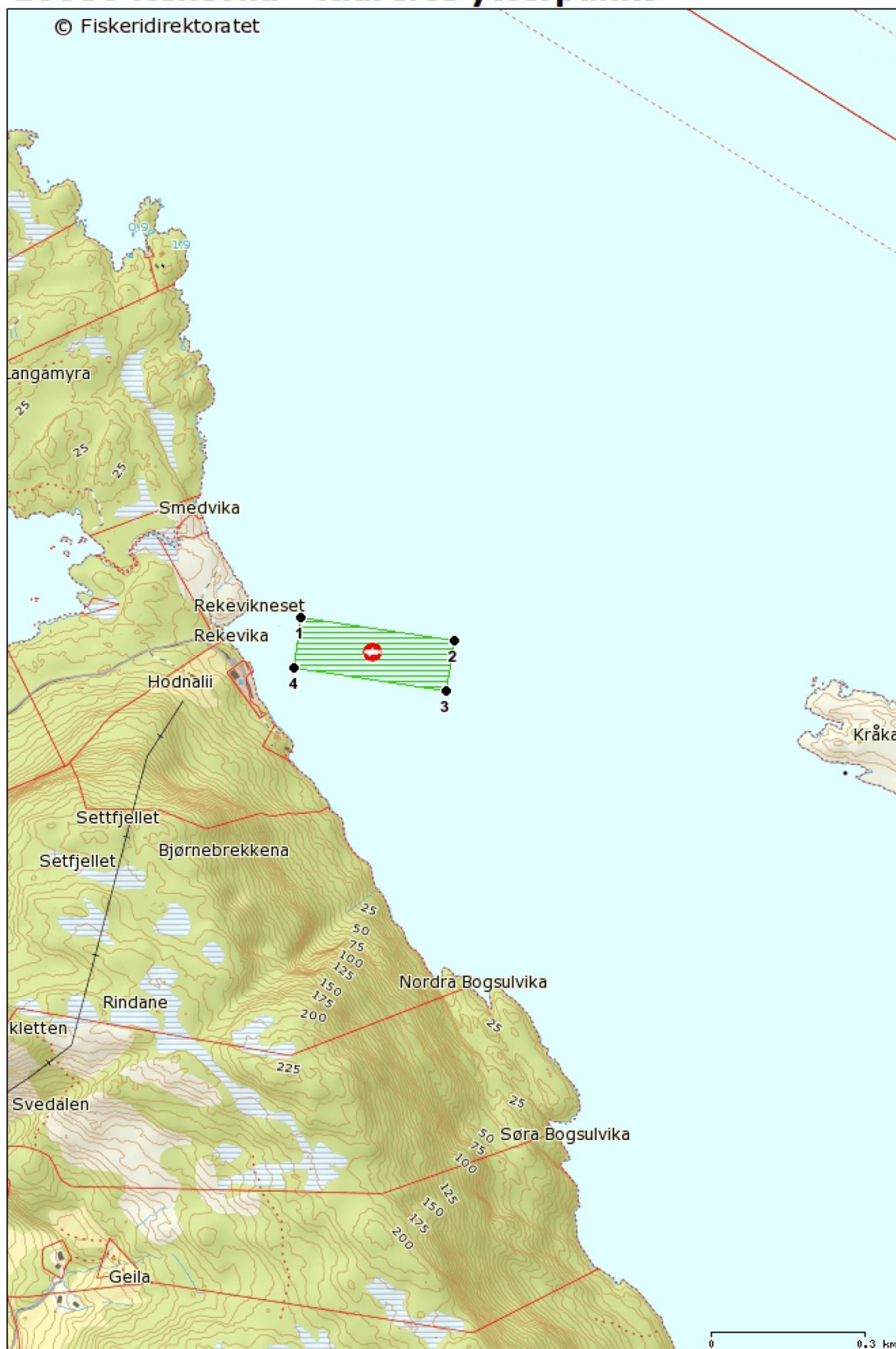
H-R-4 og H-R-11

Blom Fiskeoppdrett AS

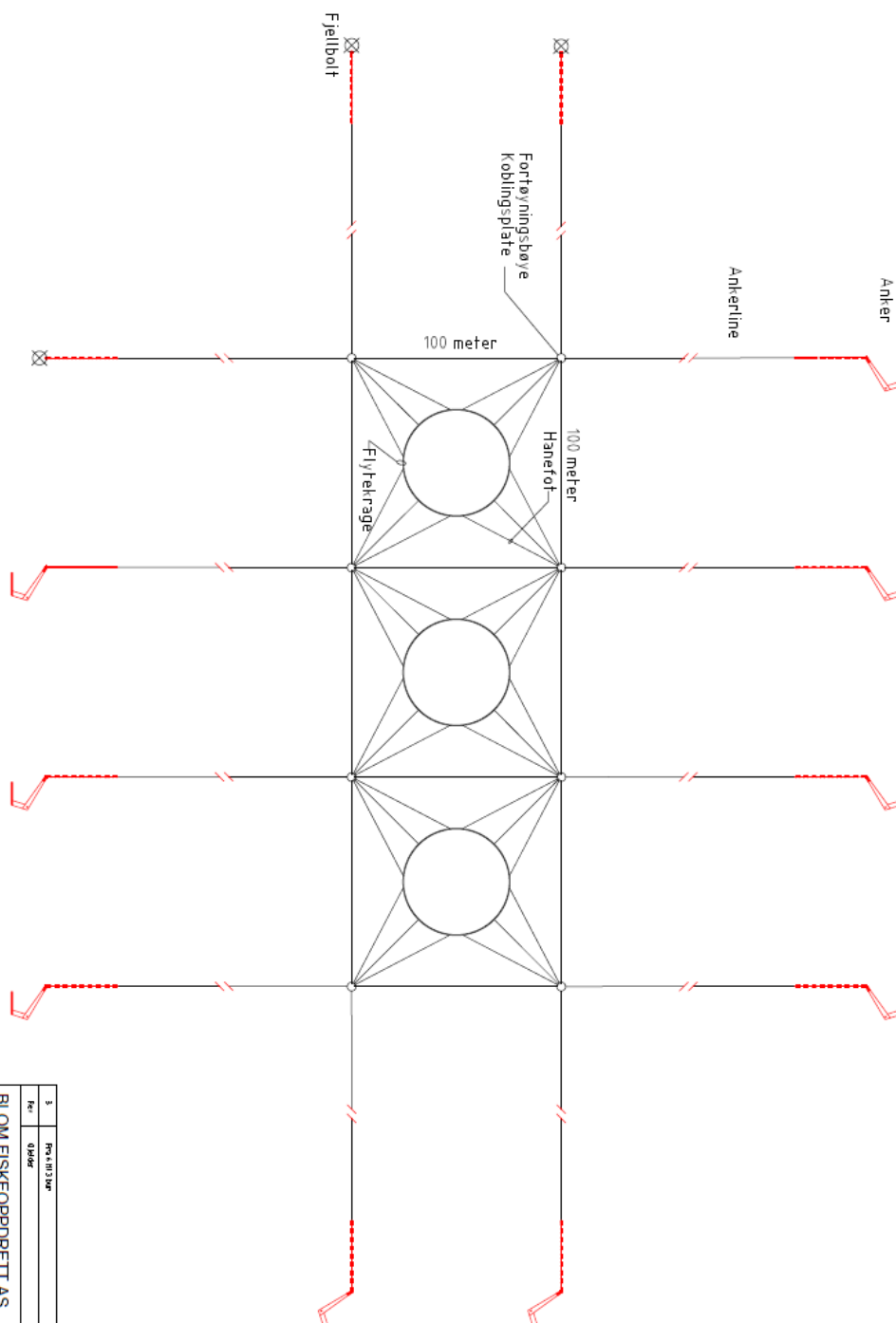
Lokalitet 10086 Rekeviki

10086 Rekeviki - Klarerte ytterpunkt

Målestokk: 1:10 000

3	Preventive	TH
Rev	Order	TH
BLOM FISKESOPPDRETT AS Rekeviki, Lindås kommune Oppdrettsanlegg m/ fortøyning ANLEGGSSKRISSE		
Bilag 1 til BLOM FISKESOPPDRETT AS Oppdragsplan		
AKVASAFE AS		TH
Totalt		TH
1016	A 104	TH

	START		SLUTT	
Punkt/Line	Breddegr.	Lengdegr.	Breddegr.	Lengdegr.
Fiskeridir.	60°43,386	05°19,527		
Midtpunkt	60°43,405	05°19,715		
NV	60°43,431	05°19,551		
NØ	60°43,431	05°19,882		
SØ	60°43,377	05°19,882		
SV	60°43,377	05°19,551		
1	60°43,431	05°19,551	60°43,609	05°19,551
2	60°43,431	05°19,660	60°43,760	05°19,661
3	60°43,431	05°19,772	60°43,732	05°19,770
4	60°43,431	05°19,882	60°43,684	05°19,883
5	60°43,431	05°19,882	60°43,430	05°20,493
6	60°43,377	05°19,882	60°43,377	05°20,540
7	60°43,377	05°19,882	60°43,201	05°19,883
8	60°43,377	05°19,772	60°43,236	05°19,770
9	60°43,377	05°19,660	60°43,291	05°19,661
10	60°43,377	05°19,551	60°43,339	05°19,551
11	60°43,377	05°19,551	60°43,377	05°19,500
12	60°43,431	05°19,551	60°43,431	05°19,473

(1) Sendar (stemplet til forvaltningsorganet) Hordaland fylkeskommune Agnes Mowinckels gate 5 PB 7900 5020 BERGEN	Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak (Forvaltningslova § 27 tredje leddet) Dato: 25.08.2015																		
(3) Mottakar (namn og adresse) Blom Fiskeoppdrett AS 5337 Rong	(4) Klageinstans Fiskeridirektoratet, Kyst- og havbruksavdelinga Postboks185 Sentrum 5804 BERGEN																		
Denne meldinga gjev viktige opplysningar dersom De vil klage på eit vedtak De er gjord kjend med. <table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;">Klagerett</td> <td>De har rett til å klage på vedtaket.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">ven kan De klage til?</td> <td>Klaga sender De til oss, dvs. det organet som er ført opp i rubrikk (1). Dersom vi ikkje endrar vedtaket vårt som følgje av klaga, sender vi klaga over til klageinstansen, jf. rubrikk (4).</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Klagefrist</td> <td>Klagefristen er tre - 3 - veker frå den dagen dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagd før fristen går ut. Dersom De klagar så seint at det kan vere uklart for oss om De har klaga i rett tid, bør De oppgje datoen for når De fekk dette brevet. Dersom De klagar for seint, kan vi sjå bort frå klaga. De kan søkje om å få lengre klagefrist, og da må De nemne grunnen til at De ønskjer det.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Rett til å krevjegrunngeving</td> <td>Dersom De meiner at vi ikkje har grunngeve vedtaket, kan De krevje ei slik grunngeving før fristen går ut. Ny klagefrist blir då rekna frå den dagen De får grunngevinga.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Innhaldet i klaga</td> <td>De må presisere – kva for eit vedtak De klagar på – årsaka til at De klagar – den eller dei endringar De ønskjer – eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vurderinga av klaga Klaga må underskrivast. </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Utsetjing av gjennomføringa av vedtaket</td> <td>Jamvel om De har klagerett, kan vedtaket til vanleg setjas i verk med det same. Men de kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Rett til å sjå saksdokumenta og til å krevje rettleiing</td> <td>Med visse unntak har De rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i § 18 og § 19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss, jf. rubrikk (1). De vil då få nærmare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåten og om reglane for saksgangen.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Kostnadene med klagesaka</td> <td>De kan søkje om å få dekt utgifter til den advokathjelpa De treng, etter reglane om fritt rettsråd. Her gjeld det visse grenser for inntekt og eige. Fylkesmannen eller advokaten Dykkar kan gje nærmare opplysningar om dette. Dersom vedtaket er endra til Dykkar fordel, kan De etter forvaltningslova ha krav på å få dekt store kostnader som har vore naudsynte for å få endra vedtaket. Klageinstansen (jf. rubrikk (4)) vil orientere Dykk om retten til å krevje slik dekning.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Klage til Sivilombodsmannen</td> <td>Dersom De meiner at De har vore utsett for urett frå den offentlege forvaltninga, kan De klage til Stortingsombodet for forvaltninga (Sivilombodsmannen). Sivilombodsmannen kan ikkje sjølv endre vedtaket, men kan gje si vurdering av korleis den offentlege forvaltninga har handsama saka, og om dei har gjort feil eller forsømt noko. Dette gjeld likevel ikkje i saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom De no får klaga Dykkar avgjort i statsråd fordi Kongen er klageinstans, kan De såleis ikkje seinare føre saka inn for Sivilombodsmannen.</td> </tr> </table>		Klagerett	De har rett til å klage på vedtaket.	ven kan De klage til?	Klaga sender De til oss, dvs. det organet som er ført opp i rubrikk (1). Dersom vi ikkje endrar vedtaket vårt som følgje av klaga, sender vi klaga over til klageinstansen, jf. rubrikk (4).	Klagefrist	Klagefristen er tre - 3 - veker frå den dagen dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagd før fristen går ut. Dersom De klagar så seint at det kan vere uklart for oss om De har klaga i rett tid, bør De oppgje datoen for når De fekk dette brevet. Dersom De klagar for seint, kan vi sjå bort frå klaga. De kan søkje om å få lengre klagefrist, og da må De nemne grunnen til at De ønskjer det.	Rett til å krevjegrunngeving	Dersom De meiner at vi ikkje har grunngeve vedtaket, kan De krevje ei slik grunngeving før fristen går ut. Ny klagefrist blir då rekna frå den dagen De får grunngevinga.	Innhaldet i klaga	De må presisere – kva for eit vedtak De klagar på – årsaka til at De klagar – den eller dei endringar De ønskjer – eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vurderinga av klaga Klaga må underskrivast.	Utsetjing av gjennomføringa av vedtaket	Jamvel om De har klagerett, kan vedtaket til vanleg setjas i verk med det same. Men de kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.	Rett til å sjå saksdokumenta og til å krevje rettleiing	Med visse unntak har De rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i § 18 og § 19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss, jf. rubrikk (1). De vil då få nærmare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåten og om reglane for saksgangen.	Kostnadene med klagesaka	De kan søkje om å få dekt utgifter til den advokathjelpa De treng, etter reglane om fritt rettsråd. Her gjeld det visse grenser for inntekt og eige. Fylkesmannen eller advokaten Dykkar kan gje nærmare opplysningar om dette. Dersom vedtaket er endra til Dykkar fordel, kan De etter forvaltningslova ha krav på å få dekt store kostnader som har vore naudsynte for å få endra vedtaket. Klageinstansen (jf. rubrikk (4)) vil orientere Dykk om retten til å krevje slik dekning.	Klage til Sivilombodsmannen	Dersom De meiner at De har vore utsett for urett frå den offentlege forvaltninga, kan De klage til Stortingsombodet for forvaltninga (Sivilombodsmannen). Sivilombodsmannen kan ikkje sjølv endre vedtaket, men kan gje si vurdering av korleis den offentlege forvaltninga har handsama saka, og om dei har gjort feil eller forsømt noko. Dette gjeld likevel ikkje i saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom De no får klaga Dykkar avgjort i statsråd fordi Kongen er klageinstans, kan De såleis ikkje seinare føre saka inn for Sivilombodsmannen.
Klagerett	De har rett til å klage på vedtaket.																		
ven kan De klage til?	Klaga sender De til oss, dvs. det organet som er ført opp i rubrikk (1). Dersom vi ikkje endrar vedtaket vårt som følgje av klaga, sender vi klaga over til klageinstansen, jf. rubrikk (4).																		
Klagefrist	Klagefristen er tre - 3 - veker frå den dagen dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagd før fristen går ut. Dersom De klagar så seint at det kan vere uklart for oss om De har klaga i rett tid, bør De oppgje datoen for når De fekk dette brevet. Dersom De klagar for seint, kan vi sjå bort frå klaga. De kan søkje om å få lengre klagefrist, og da må De nemne grunnen til at De ønskjer det.																		
Rett til å krevjegrunngeving	Dersom De meiner at vi ikkje har grunngeve vedtaket, kan De krevje ei slik grunngeving før fristen går ut. Ny klagefrist blir då rekna frå den dagen De får grunngevinga.																		
Innhaldet i klaga	De må presisere – kva for eit vedtak De klagar på – årsaka til at De klagar – den eller dei endringar De ønskjer – eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vurderinga av klaga Klaga må underskrivast.																		
Utsetjing av gjennomføringa av vedtaket	Jamvel om De har klagerett, kan vedtaket til vanleg setjas i verk med det same. Men de kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.																		
Rett til å sjå saksdokumenta og til å krevje rettleiing	Med visse unntak har De rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i § 18 og § 19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss, jf. rubrikk (1). De vil då få nærmare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåten og om reglane for saksgangen.																		
Kostnadene med klagesaka	De kan søkje om å få dekt utgifter til den advokathjelpa De treng, etter reglane om fritt rettsråd. Her gjeld det visse grenser for inntekt og eige. Fylkesmannen eller advokaten Dykkar kan gje nærmare opplysningar om dette. Dersom vedtaket er endra til Dykkar fordel, kan De etter forvaltningslova ha krav på å få dekt store kostnader som har vore naudsynte for å få endra vedtaket. Klageinstansen (jf. rubrikk (4)) vil orientere Dykk om retten til å krevje slik dekning.																		
Klage til Sivilombodsmannen	Dersom De meiner at De har vore utsett for urett frå den offentlege forvaltninga, kan De klage til Stortingsombodet for forvaltninga (Sivilombodsmannen). Sivilombodsmannen kan ikkje sjølv endre vedtaket, men kan gje si vurdering av korleis den offentlege forvaltninga har handsama saka, og om dei har gjort feil eller forsømt noko. Dette gjeld likevel ikkje i saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom De no får klaga Dykkar avgjort i statsråd fordi Kongen er klageinstans, kan De såleis ikkje seinare føre saka inn for Sivilombodsmannen.																		
Særlege opplysningar																			

X-0073 N (Godkj. 05-95) Elektronisk utgåve